

TRẢ BÀI VIẾT SỐ 5

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Nắm được đặc điểm và các yêu cầu cơ bản của đề văn ở *Bài viết số 5*.
- Biết cách phân tích đề văn nghị luận về một tác phẩm, một đoạn trích văn xuôi ; nhận ra được ưu điểm và nhược điểm của bài viết.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

Giống như các bài viết trước, dù GV tự ra đề hay lựa chọn một trong các đề mà *Bài viết số 5* trong SGK *Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập hai đã nêu, thì bài viết này cũng nhằm vào các nhiệm vụ chính sau đây :

- Ôn lại cách làm bài nghị luận văn học đã học qua thực hành viết bài.
- Kiểm tra năng lực vận dụng những kiến thức về tác phẩm và kĩ năng phân tích văn học vào bài viết.
- Đánh giá được những ưu điểm và hạn chế của HS trong việc viết bài nghị luận văn học để có phương hướng phát huy và khắc phục, sửa chữa.

Chính vì thế, đề văn, đáp án và những nhận xét, đánh giá của GV về ưu, nhược điểm trong bài viết của HS đều phải tập trung vào những yêu cầu cơ bản đã nêu. Ngoài những nội dung chính, cần xem xét các kĩ năng viết nói chung, như bố cục bài viết, hệ thống ý và lập dàn ý, các lỗi diễn đạt và trình bày của HS như ở bất cứ bài viết nào. SGK cũng đã nêu lên các yêu cầu để HS suy nghĩ, đối chiếu và tự nhận xét bài của chính mình theo các yêu cầu này. Văn nghị luận rất cần sự chặt chẽ, rõ ràng, mạch lạc, giàu sức thuyết phục,... vì thế GV cần lưu ý HS các kĩ năng phân tích đề, xác định luận điểm, tìm ý, lập dàn ý và vận dụng linh hoạt những hiểu biết về các thao tác nghị luận đã học. Cũng cần chú ý cách ra đề ở bài viết này có gì giống và khác với cách ra đề thông thường để tìm hiểu và viết bài cho đúng hướng.

2. Về phương pháp

a) GV cần xem lại các đề văn đã nêu trong SGK và mục đích, yêu cầu, ý nghĩa của chúng để nắm chắc các nội dung của mỗi đề. Việc trả bài văn không chỉ là trả bài HS đã viết mà còn cần liên hệ mở rộng ra các đề tương tự trong SGK (hoặc đề tự ra) để hình thành cho HS phương pháp phân tích đề.

b) Xem lại yêu cầu của tiết trả bài đã nêu ở *Trả bài viết số 1 (Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập một) để thấy ý nghĩa rất quan trọng và thiết thực của việc trả bài trong dạy học làm văn ; khắc phục các nhược điểm thường gặp trong các tiết trả bài đã nêu. Xem xét và so sánh kết quả với các bài viết trước để thấy được sự tiến bộ của HS, từ đó đánh giá đúng những ưu, khuyết điểm mà HS còn mắc phải.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phân mở đầu. GV nêu mục đích và yêu cầu của tiết trả bài.

2. Phân nội dung chính

a) Nêu lại đề và tập trung phân tích, tìm hiểu đề

– GV yêu cầu HS nhớ và đọc lại đề văn của bài đã làm ; chỉnh sửa và nêu những lưu ý cần thiết về đề. Qua việc yêu cầu nhắc lại đề một cách chính xác, GV rèn luyện cho HS thói quen đọc kỹ đề, biết chú ý những dấu hiệu quan trọng để phân tích đề đúng. Thao tác này cũng giúp GV thấy được HS nào đọc kỹ hay không kỹ đề đã làm. Nếu không đọc và phân tích kỹ, sẽ không nhớ chính xác được đề văn. Kết hợp liên hệ, so sánh và phân tích các đề văn trong SGK để thấy được mục đích, yêu cầu của bốn đề văn đã nêu.

– Yêu cầu HS phân tích đề : chỉ ra các yêu cầu về nội dung, về hình thức. Nội dung chính mà bài viết cần tập trung làm nổi bật là vấn đề gì ? Phạm vi tư liệu đề yêu cầu là gì ? Để kiểm tra yêu cầu viết bài nghị luận văn học thuộc dạng nào ? Ngoài phương thức biểu đạt chính có vận dụng thêm phương thức biểu đạt nào khác không ?,...

b) Tổ chức cho HS thảo luận, xây dựng đáp án (dàn ý)

– Yêu cầu HS nêu và xây dựng dàn ý bằng một hệ thống câu hỏi, gợi dẫn, qua đó mà hình thành cách tìm ý, cách lập dàn ý.

– GV nhận xét và bổ sung cho hoàn chỉnh dàn ý và các yêu cầu cần đạt, tham khảo các gợi ý đã nêu của các đề ở *Bài viết số 5*.

c) Nhận xét và đánh giá bài viết của HS

– GV cho HS tự nhận xét bài viết của mình qua việc đối chiếu với dàn ý và các yêu cầu vừa nêu : Đã nhận thức đúng vấn đề trọng tâm, phạm vi mức độ tư liệu mà đề yêu cầu hay chưa ? Bài viết đã đáp ứng được những yêu cầu nào ? Còn thiếu những gì ? Nếu viết lại thì sẽ bổ sung như thế nào ? (về hệ thống ý, diễn đạt, bố cục, trình bày, chữ viết, chính tả, ngữ pháp,...).

– GV nêu nhận xét, đánh giá của mình về bài viết của HS : ưu điểm và nhược điểm ; những lỗi cơ bản cần khắc phục (nhận xét chung và cho ví dụ cụ thể theo bài làm của HS).

– Yêu cầu HS tự đánh giá (so với những bài viết trước) về những lỗi đã được khắc phục và những lỗi còn mắc phải trong khi viết bài. Chú ý các lỗi về phân tích, cảm thụ tác phẩm văn xuôi như kể lại cốt truyện, tả lại nhân vật, suy diễn một cách gượng ép, cứng nhắc hoặc bình tán sáo rỗng, thoát li văn bản, thiếu cơ sở khoa học,...

d) Sửa chữa lỗi của bài viết

– GV cho HS trao đổi hướng sửa chữa các lỗi về nội dung (ý và sắp xếp các ý ; sự kết hợp các thao tác nghị luận và các phương thức biểu đạt), về hình thức (bố cục, trình bày, diễn đạt, chính tả, ngữ pháp,...).

– GV bổ sung, kết luận về phương hướng và cách sửa lỗi.

đ) Trả bài và biểu dương, nhắc nhở.